

Виенски тези за јазичната политика –

11+1 барање(а) за подобрување на општественото учество

Виенските тези за јазичната политика беа обработени во пресрет на XVII. Меѓународна конференција на германски наставници во Виена (IDT 2022) од една меѓународна група од експерти (види врска). Тие ќе бидат претставени во рамките на IDT 2022 и усвоени на завршниот настан на 20 август 2022 година. Тезите се насочени и кон политиката, но и кон стручниот свет. Тие го следат мотото на самата конференција *mit.sprache.teil.haben.

Развој на дискурсни вештини, кои овозможуваат и промовираат одговорно учество во процесите на одлучување и рамноправно учество во општеството е примарната цел на учењето и предавањето на јазици, како и јазичното образование вклучено со техничкото учење.

1. Учењето германски се одвива во **повеќејазично општество**. Самите ученици носат повеќејазични и мултикултурни искуства и вештини во училищата кои мора да се земат предвид. Јазичната политика која ги зема предвид општествените и индивидуалните ресурси, како и глобалните и регионалните перспективи и околности мора да го поддржи ова. Јазичната и културната хетерогеност на општеството мора да се рефлектира во изработката на наставните материјали и можностите за учење, во наставните програми, во изборот на наставната содржина, во образованието, наобразбата и дообразованието, како и во научните истражувања.
2. **Меѓународната соработка** мора да се олесни и промовира финансиски и структурно. Таа може да е особено успешна ако сите страни се еднакви и работат заедно врз основа на отворена и транспарентна размена, за која мора да се обезбедат соодветни рамковни услови. Стручните здруженија за германски како странски и/или втор јазик бараат посебна поддршка и признание за да во посилна позиција бидат во можност да ги исполнат своите задачи со вмрежување и трансфер на експертизата.
3. Водечкиот принцип за учењето и предавањето на германскиот јазик мора да биде идејата за **зајакнување**, односно развојот на јазични компетенции засновани на самостојна наобразба и учество во општеството, како и на работното место уште од самиот почеток. Различните интереси и потреби на учениците мора да се задоволат со различните понуди ориентирани на и кон целните групи. Тие не претставуваат „човечки ресурси“, туку мора да се гледаат и заштитат како субјекти во нивното човечко достоинство. Ова се однесува како на часовите по германски јазик насочени кон конкретни професии и образованието за возрасни, така и на самата настава и учењето јазици воопшто.
4. Јазичните репертоари можат да овозможат учество во општествените процеси. Затоа, јазичното образување во еден миграциски контекст мора да се ориентира во однос на **реалноста на животот на емигрантите** и нивната потреба за професија и секојдневен живот. Јазичните познавања мора да бидат одделени од правните точки околу престојот и не смеат да се бараат како главни предуслови на пазарот на трудот или пак да се поврзуваат со социјалните услуги. Јазикот не смее да се злоупотреби како инструмент за правење дискриминација.

5. **Училишните часови** по германски јазик ширум светот мора да бидат дизајнирани на таков начин што **целиот јазичен репертоар** на учениците ќе се користи како ресурс и на тоа дека учењето на јазикот е поврзано со стручни содржини на поединечни предмети и на пренесување на интердисциплинарни компетенции. Согласно на ова наставните програми и целите за учење мора да се формулираат соодветно, а јазичната поддршка и јазичното образование мора да можат да се одвиваат **континуирано** од предучилишното образование па се до крајот на школувањето.
6. Во контекст на високото образование, **програмите за стипендии и финансирањето на истражувањата** мора да се прошират преку давање на државна поддршка со цел да се зголеми мобилноста и можностите за соработка на студентите, наставниците/ професорите и истражувачите, кои даваат значаен придонес за успешно учење јазик. Без оглед на нивното социо-економско потекло и позадина, тие мора да добијат пристап до посакуваните можности за студирање и истражување, особено за престој во земјите со официјален германски јазик.
7. **Истражувањата** не смеат да бидат монополизирани или ограничени од (образовната) политика. Нивната **слобода и разноликост** по предметот германски како странски /германски како втор јазик мора да бидат обезбедени. Резултатите од истражувањето на германски како странски /германски како втор јазик мора да бидат препознаени од одговорните во (образовната) политика и имплементирани во соодветни мерки. Трансдисциплинарната и меѓународната соработка во истражувањата мора да се промовираат исто како и отворањето на научната комуникација за глобалната заедница на стручњаци и за пошироката јавност.
8. **Наставниците и професорите** ширум светот мора да имаат **пристап до висококвалитетни понуди за стекнување на квалификации** кои ги задоволуваат високите стандарди за квалитет и ги земаат предвид неодамнешните случувања во предметот, како регионалните и институционалните разлики во соодветните култури на предавање и учење. Различните финансиски предуслови не смеат да претставуваат пречка. Партиципирањето во понудите за стекнување на квалификации мора да се поддржи со сите можни средства и да биде препознаено и ценето во конкретниот професионален контекст.
9. **Условите за работа наставниците и професорите** во училишните и вонучилишните институции мора да се подобрат. Важно е да се обезбеди соодветен надоместок, убаво измерен сооднос помеѓу времето поминато во наставата, со времето за подготовка за истата, но и за потрошеното време по работата во училиште, и работните односи со долгорочни перспективи и други понатамошни можности за стекнување на квалификации.
10. **Дигиталната трансформација** отвори мноштво нови можности за учење и предавање јазично, на пример, часови со физичко присуство, фази на самостојно учење и учење во виртуелни училници. Дигитализацијата, исто така, ја олеснува меѓународната соработка во областа на истражувањата и јазичната политика. Сепак, дигиталните понуди не можат да ја заменат размената на физички средби и не смеат да доведат до тоа, бројот на вработени да се намали. За да се загарантира дека дигитализацијата нема да ги влоши веќе постоечките разлики, пристапот до дигиталниот свет мора да биде обезбеден за сите, на пример, во форма на соодветна техничка опрема и можности за партиципација на обуки.
11. Учењето на германски јазик се подразбира како јазично образование, кое исто така вклучува естетско и културно- рефлексивно учење и овозможува простор за дискусија за

одржливиот начин на живот, човековите права и родовата еднаквост. Преку развивање на вештини за дискурс учењето јазички треба да промовира **култура на мир и ненасилство** и ценење на културната различност. Учењето јазик на тој начин придонесува за **одржлив развој** и го зајакнува космополитскиот став.

Јазичната политика мора да се воспостави како **независна политичка област** која е позиционирана на еднаква основа во дискусиите со другите области на политиката и не се перцепира само како меѓусекторско прашање, како што беше случај досега. Воспоставувањето и дизајнирањето на јазичната политика како независна политичка област е исто така задача за поединечните држави, како и за наднационалните и невладините институции и мрежи и секогаш е разбрана врз основа на општествената и индивидуалната повеќејазичност и целта на учеството.

Од 9 август 2022 година